

+ **HET NEDERLANDSE RODE KRUIS**
DISTRICT: MIDDEN-LIMBURG
AFDELING: ECHT/SUSTEREN & MAASGOUW

Drs. E.W.J. Ficken, Rode Kruis Arts

E.F./R.K.:15.02.10

Mevr. Drs. S Coenen, Master physician assistant MDL

Datum: 11 mei 2015

Onderwerp: Lesavond: Darmziekten & preventie.

Gastro-enterologie is de wetenschap die zich bezighoudt met de ziekten van het maag-darmstelsel. De term is afgeleid van het Griekse 'gastèr' (γαστήρ) dat 'maag' betekent en 'enteron' (έντερον) dat 'darm' betekent.

Een gastro-enteroloog wordt ook wel een maag-darm-leverarts genoemd. Een gastro-enteroloog behandelt uiteenlopende ziekten, zoals ontstekingen (onder andere ziekte van Crohn, hepatitis), tumoren en galstenen. Hij houdt zich bezig met de slokdarm, de maag, de twaalfvingerige darm, de lever, galblaas en galwegen, de alvelesklier, de dunne en dikke darm, de endeldarm en de anus. Soms werkt hij hierin samen met de desbetreffende vak-gebied-chirurg.

Door hem behandelde **letsels/ziekten** zijn b.v.:

- de slokdarm: aangeboren divertikels, ontstekingen, vernauwingen, kanker, ingeslikte voorwerpen, enz.;
- de maag: aangeboren vernauwing maagportier, middenribsbreuk, ontstekingen en zweertjes, kanker, enz.;
- de twaalfvingerige darm: ontstekingen en zweertjes, kanker, enz.;
- de lever, galblaas en galwegen: lever-ontstekingen, levercysten, levertumoren/-metastasen, leverschrompeling, galstenen, galblaas-ontstekingen, galweg-tumoren, enz.;
- de alvelesklier = pancreas: ontstekingen, galstenen in de uitvoergang, kanker, enz.;
- de dunne en dikke darm: aangeboren afwijkingen, ontstekingen, Ziekte van Crohn, Colitis Ulcerosa, poliepen, divertikels, darm-kanker, enz.;
- de endeldarm: ontstekingen, poliepen, divertikels, endeldarm-kanker, enz.;
- de anus: aangeboren afwijkingen, ontstekingen en abscessen, sluitings-problemen, aambeien, enz..

Naast een gedegen anamnese, lichamelijk onderzoek, bloed- en ontlastingsonderzoek, maakt een M.D.L.-arts ook vaak gebruik van endoscopisch onderzoek en zelfs een endoscopische behandeling.

Een **endoscopie** (letterlijk *binnenin kijken*) is een onderzoek van het inwendige van de mens, om te kijken wat er aan de hand is, een biopsie te nemen of een operatie uit te voeren. Dit gebeurt met een instrument genaamd de endoscoop waarmee een arts via een flexibele slang in het lichaam kan kijken. Ook kan het plaatsvinden door middel van een capsule die een minuscule camera bevat in het geval van videocapsule-endoscopie. Endoscopie is een voorbeeld van minimaal-invasieve chirurgie, waarbij een zo klein mogelijk

aantal letsels wordt veroorzaakt bij de patiënt. Doordat deze endoscopische procedures minimaal zijn, is de hersteltijd en het uiteindelijk verblijf in het ziekenhuis minimaal.

Een endoscopie kan worden uitgevoerd via een natuurlijke opening zoals:

- de mond voor onderzoek van de slokdarm (oesofagoscopie) en/of de maag met evt. een deel van de dunne darm (gastroscopie/(gastro)duodenoscopie);
- de mond voor onderzoek van in het bijzonder de dunne darm (Video capsule endoscopie);
- de galgangen via een ERCP, bijvoorbeeld ter opsporing en verwijdering van galstenen in de galgang. ook kunnen hiermee tumoren opgespoord worden of andere afwijkingen aan de galwegen Dit onderzoek wordt uitgevoerd via een endoscoop gelegen in twaalfvingerige darm ofwel het duodenum. D.m.v een katheter van enige mm in doorsnee in te brengen door de papil van Vater in de galwegen en door via dat slangetje contrastvloeistof in te spuiten, kan men op röntgenafbeeldingen de galwegen zichtbaar maken en eventuele afwijkingen diagnosticeren;
- de anus voor onderzoek van de endeldarm (het *rectum*), en/of het onderste deel van de dikke darm (rectoscopie/rectosigmoidoscopie), en/of de rest van de dikke darm (colonoscopie/coloscopie).

Endoscopie

Zweertjes in de dikke darm

Bevolkingsonderzoek darmkanker

Het bevolkingsonderzoek darmkanker is een tweejaarlijkse screening bij mannen en vrouwen van 55 tot en met 75 jaar. Zij krijgen een uitnodiging om thuis een ontlastingstest (iFOBT) uit te voeren en deze op te sturen voor onderzoek. Het bevolkingsonderzoek gaat in 2014 gefaseerd van start. Na volledige invoering worden 4,4 miljoen mensen elke twee jaar uitgenodigd om deel te nemen aan het bevolkingsonderzoek. De verwachting is dat het bevolkingsonderzoek op termijn jaarlijks 2.400 sterfgevallen kan voorkómen.

Het bevolkingsonderzoek darmkanker in het kort:

- Het onderzoek is voor mannen en vrouwen van 55 tot en met 75 jaar.
- Zij ontvangen eens in de twee jaar een uitnodiging om zich te laten testen.
- Bij de uitnodiging zit een ontlastingstest (iFOBT) die deelnemers kunnen opsturen.
- Als het laboratorium een positieve uitslag vaststelt, volgt een intakegesprek in een coloscopiecentrum en een coloscopie. Zonodig is er daarna aanvullende PA-diagnostiek. Bij een positieve uitslag na de coloscopie volgt surveillance of behandeling.

Het RIVM is landelijk verantwoordelijk voor het bevolkingsonderzoek darmkanker. De regionale uitvoering en organisatie ligt bij de vijf screeningsorganisaties, die samenwerken met huisartsen, iFOBT- en PA-laboratoria, coloscopiecentra en MDL-artsen.

Gefaseerde invoering: Om een capaciteitstekort in de aansluitende zorg zo goed mogelijk te voorkomen, wordt het bevolkingsonderzoek gefaseerd ingevoerd. Het onderzoek start in januari 2014 voor alle mannen en vrouwen in Nederland die geboren zijn in 1938, 1939, 1947, 1949 en 1951. Daarna wordt het bevolkingsonderzoek elk jaar uitgebreid. Als alles volgens planning verloopt, heeft in 2019 iedereen van 55 tot en met 75 jaar minstens eenmaal een uitnodiging ontvangen.

Wanneer welke geboortejaren in aanmerking komen voor deelname, ziet u in het uitnodigingsoverzicht.

Doel: darmkanker vroegtijdig ontdekken ! Darmkanker is een van de meest voorkomende doodsoorzaken in Nederland. In 2011 overleden ongeveer 5.000 mensen aan darmkanker en werd bij ongeveer 13.000 mensen darmkanker vastgesteld.

Darmkanker heeft een langdurig voorstadium en is te voorkomen of goed te behandelen als het vroeg ontdekt wordt. De ziekte leent zich goed voor screening volgens de internationale criteria voor verantwoord bevolkingsonderzoek (de criteria van Wilson en Jungner). Het bevolkingsonderzoek heeft tot doel zo veel mogelijk sterfgevallen als gevolg van darmkanker te voorkomen. De verwachting is dat dankzij het bevolkingsonderzoek op termijn jaarlijks 2.400 mensen minder aan darmkanker zullen overlijden. Meer informatie over het bevolkingsonderzoek darmkanker vindt u bij het RIVM.

Advies Gezondheidsraad. Na enkele regionale proefbevolkingsonderzoeken adviseerde de Gezondheidsraad eind 2009 aan de minister van VWS om iedere man en vrouw in de leeftijdscategorie 55-75 jaar een tweejaarlijkse screening op darmkanker met iFOBT aan te bieden. De Gezondheidsraad adviseerde het bevolkingsonderzoek gefaseerd in te voeren, zodat er voldoende zorgverleners beschikbaar zijn. Daarnaast noemde de Gezondheidsraad de aansluiting van de zorg op de screening cruciaal voor de kwaliteit. Het NHG onderschrijft het advies van de Gezondheidsraad.

Drs. E.W.J. Ficken, Rode-Kruis-arts.